

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
30 серпня 2021 року, протокол № 1

Ректор, голова вченої ради університету,
доктор юридичних наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

30 серпня 2021 року

м.п.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«СОЦІАЛЬНА РОБОТА В ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення
галузі знань 23 Соціальна робота**

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент
27 серпня 2021 року _____

Олена ГАЛУС

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри філософії,
соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання
27 серпня 2021 року, протокол № 1

В.о. завідувача кафедри,
доктор юридичних, професор
27 серпня 2021 року

_____ Ігор САМСІН

Декан юридичного факультету,
кандидат юридичних наук, доцент
27 серпня 2021 року

_____ Сергій КРУШИНСЬКИЙ

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
28 серпня 2021 року, протокол № 1

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка
28 серпня 2021 року

_____ Ірина КОВТУН

Обліковий обсяг 0,88 ум. др. арк.

ЗМІСТ

			Стор.
1.	Опис навчальної дисципліни	–	2
2.	Заплановані результати навчання	–	4
3.	Програма навчальної дисципліни	–	7
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	10
	4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	–	10
	4.2. Аудиторні завдання	–	11
	4.3. Самостійна робота студентів	–	12
5.	Методи навчання та контролю	–	12
6.	Схема нарахування балів	–	13
7.	Рекомендовані джерела	–	13
	7.1. Основні джерела	–	13
	7.2. Допоміжні джерела	–	15
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	19

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	–	23 Соціальна робота
2. Код і назва спеціальності	–	232 Соціальне забезпечення
3. Назва спеціалізації	–	не передбачена
4. Назва дисципліни	–	Соціальна робота в територіальній громаді
5. Тип дисципліни	–	професійної підготовки
6. Код дисципліни	–	ОДПП 1.2.17.
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	бакалавр
9. Курс / рік навчання	–	третій
10. Семестр	–	шостий
11. Обсяг вивчення дисципліни:		
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	–	3,5 / 105
2) денна форма навчання:		
аудиторні заняття (годин)	–	50
% від загального обсягу	–	48
лекційні заняття (годин)	–	26
% від обсягу аудиторних годин	–	52
семінарські заняття (годин)	–	24
% від обсягу аудиторних годин	–	48
самостійна робота (годин)	–	55
% від загального обсягу	–	52
12. Форма семестрового контролю	–	залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:		
1) попередні дисципліни	–	ВДЗП 2.1.11. Основи теорії держави і права; ОДПП 1.2.2. Система соціального забезпечення; ОДПП 1.2.3. Соціальна робота; ОДПП 1.2.5. Соціальна психологія; ОДПП 1.2.6. Право соціального забезпечення; ОДПП 1.2.9. Соціальне консультування та інспектування;

		ОДПП 1.2.13. Соціальна політика в Україні; ВДПП 2.2.1. Конституційні гарантії права на соціальний захист; ВДПП 2.2.13. Договірна робота у сфері соціального забезпечення.
2) супутні дисципліни	–	ОДПП 1.2.15. Соціальне обслуговування; ВДПП 2.2.17. Публічна служба у сфері соціального забезпечення.
3) наступні дисципліни	–	ОДПП 1.2.21. Міжнародні стандарти соціального забезпечення; ОДПП 1.2.25. Соціальна робота з групами та організаціями; ОДПП 1.2.26. Судовий захист права на соціальне забезпечення; ВДПП 2.2.7. Інформаційне забезпечення соціальних послуг; ВДПП 2.2.23. Управління соціальним забезпеченням; ВДПП 2.2.24. Адміністративні процедури у сфері соціального забезпечення.
14. Мова вивчення дисципліни	–	українська.

2. Заплановані результати навчання

Навчальна дисципліна «Соціальна робота в територіальній громаді» забезпечує досягнення таких результатів навчання, передбачених освітньо-професійною програмою підготовки на першому рівні здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра зі спеціальності 232 Соціальне забезпечення галузі знань 23 Соціальна робота:

- ЗК 03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- ЗК 05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- ЗК 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- ЗК 08. Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел ;
- ЗК 10. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми ;
- ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення;
- ЗК 12. Здатність працювати в команді;
- ЗК 13. Здатність до міжособистісної взаємодії;
- ЗК 14. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;
- ЗК 15. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих на себе обов'язків;
- ЗК 16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо при прийнятті рішень та вирішенні проблемних ситуацій у сфері соціального забезпечення;
- СК 02. Здатність розуміти нормативно-правову базу стосовно сфери соціального забезпечення;
- СК 03. Здатність консультувати з питань соціального забезпечення різних осіб та груп населення, котрі опинилися у складних життєвих обставинах;
- СК 04. Здатність використовувати механізми призначення виплат та надання соціальних послуг та застосування засобів контролю в системі соціального забезпечення населення;
- СК 06. Здатність планувати та звітувати в системі соціального забезпечення, у тому числі шляхом застосування сучасні інформаційні системи та програмне забезпечення для отримання й обробки даних у сфері соціального забезпечення;
- СК 08. Здатність використовувати методики інспекційних перевірок в системі соціального захисту населення;
- СК 09. Здатність до планування та реалізації заходів з проведення моніторингу і інспектування у сфері соціального забезпечення;

- СК 11. Здатність оцінювати якість соціальних послуг;
- СК 12. Здатність до організації та управління процесами в соціальному забезпеченні;
- СК 14. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері;
- СК 15. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій-партнерів із надання соціальної допомоги та соціальних послуг для виконання завдань професійної діяльності;
- СК 16. Здатність визначати соціальні ризики та підбирати механізми для їх подолання чи мінімізації, надавати консультації та висновки щодо можливостей призначення та отримання окремих видів соціального забезпечення;
- ПР 03. Застосовувати методи збору інформації: аналіз документів, опитування та спостереження;
- ПР 04. Вміння застосовувати статистичну, методичну та нормативну базу системи соціального захисту населення;
- ПР 05. Використовувати механізми призначення адресної соціальної допомоги, пенсій, соціальних послуг;
- ПР 10. Визначати умови соціально-економічної підтримки різних категорій населення, досліджувати ситуації, факти, та проблеми соціального забезпечення з метою пояснення, прогнозування та реагування на існуючі проблеми у сфері соціального забезпечення;
- ПР 11. Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення ;
- ПР 13. Аналізувати та оцінювати рівень матеріально-економічного захисту різних категорій населення;
- ПР 14. Визначати зміст співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до соціального захисту населення;
- ПР 15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки;
- ПР 16. Застосовувати нормативно-правову базу в захисті соціальних груп населення, демонструвати практичні навички застосування норм права щодо відносин, котрі виникають при наданні окремих видів соціального забезпечення;
- ПР 19. Ефективно працювати як індивідуально, так і у складі міждисциплінарної команди фахівців;
- ПР 22. Здатність самостійно планувати та здійснювати увесь комплекс дій, необхідних для фахового надання допомоги особам, котрі її потребують, в умовах визначеного законодавством часу;
- ПР 24. Надавати консультації щодо можливих способів здійснення та захисту прав та інтересів особи у сфері соціального забезпечення, вести формальну і неформальну бесіду з проблем соціального забезпечення.

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен:	
1. Знання	
<i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>	
1.1)	Називати понятійно-термінологічний апарат навчальної дисципліни «Соціальна робота в громадах та місцеве самоврядування»;
1.2)	визначати закони та нормативні акти, що регулюють організацію та здійснення соціальної роботи в територіальній громаді;
1.3)	характеризувати основні теорії, сучасні моделі і методи соціальної роботи в територіальній громаді;
1.4)	характеризувати порядок надання соціальних послуг, здійснення соціальної роботи в територіальній громаді.
2. Розуміння	
<i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>	

2.1) Розуміти основи соціальної політики та розробки соціальних програм та проектів (стратегії розвитку територіальної громади, програми або плану соціально-економічного розвитку територіальної громади тощо);
2.2) розуміти ціннісні засади, принципи, теорії, моделі та методи соціальної роботи в територіальній громаді;
2.3) уміти пояснити специфічні терміни, що застосовуються у законодавстві про соціальний захист;
2.4) орієнтуватися у системі уповноважених органів публічної влади у сфері надання соціальних послуг і здійснення соціальної роботи в умовах проведення реформи з децентралізації влади;
2.4) розуміти порядок прийняття та розгляду заяв та інших документів з питань соціального захисту населення в територіальній громаді.
3. Застосування знань <i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.1) Знаходити необхідний нормативно – правовий акт щодо організації та здійснення соціальної роботи в територіальній громаді;
3.2) складати договори про надання соціальних послуг та індивідуальні плани надання соціальних послуг;
3.3) використовувати теоретичні знання з навчальної дисципліни для вирішення практичних завдань;
3.5) аргументовано доводити свою думку з питань діяльності органів публічної влади в сфері соціального захисту.
4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) Аналізувати сутність правового регулювання суспільних відносин в сфері здійснення соціальної роботи в територіальній громаді;
4.2) здійснювати правовий аналіз державних і муніципальних рішень з питань проведення соціальної роботи в територіальній громаді;
4.3) розуміти як виникають, змінюються і припиняються суспільні відносини в процесі здійснення соціальної роботи в територіальній громаді;
4.4) логічно проаналізувати характер і тенденції розвитку законодавства про соціальний захист.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) Аргументувати застосування конкретної моделі та методи соціальної роботи в територіальній громаді;
5.2) аргументовано роз'яснити правовий статус суб'єктів, які здійснюють соціальну роботу у територіальній громаді.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) Оцінювати юридичну повноцінність правового забезпечення соціальної роботи в територіальній громаді;
6.2) робити висновки щодо основних тенденцій реформи системи надання соціальних послуг та здійснення соціальної роботи в територіальній громаді;
6.3) пропонувати власні шляхи вирішення правових колізій у законодавстві, яке регулює соціальну роботу в територіальній громаді;
6.4) розробляти можливості запозичення позитивного зарубіжного досвіду організації та здійснення соціальної роботи в територіальній громаді.
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>

7.1) розробляти проекти процесуальних документів за завданою ситуаційною задачею;
7.2) сформулювати своє бачення щодо перспектив вдосконалення моделі надання соціальних послуг та здійснення соціальної роботи в територіальній громаді в Україні.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування в Україні

Поняття, сутність, принципи та гарантії місцевого самоврядування. Система місцевого самоврядування в Україні. Поняття, ознаки та види територіальних громад. Функції та повноваження територіальних громад. Форми участі територіальних громад у місцевому самоврядуванні. Правовий статус об'єднаної територіальної громади.

Тема 2. Загальна характеристика та теорії соціальної роботи у територіальній громаді

Поняття соціальної роботи в територіальній громаді. Становлення та розвиток соціальної роботи в територіальній громаді у зарубіжній теорії і практиці. Становлення та розвиток соціальної роботи в територіальній громаді у вітчизняній теорії і практиці.

Поняття та класифікація теорій соціальної роботи в територіальній громаді. Психодинамічні теорії соціальної роботи в територіальній громаді. Інтеракціоністські теорії соціальної роботи в територіальній громаді. Когнітивні теорії соціальної роботи в територіальній громаді. Біхевіористські/поведінкові теорії соціальної роботи та теорія конфліктів в територіальній громаді. Системні теорії соціальної роботи в територіальній громаді.

Тема 3. Сучасні моделі та методи соціальної роботи в територіальній громаді

Поняття та класифікація моделей соціальної роботи в територіальній громаді. Базові моделі соціальної роботи в територіальній громаді. Міждисциплінарні та конкретні практико-орієнтовані моделі соціальної роботи в територіальній громаді. Комплексні моделі у діяльності фахівця із соціальної роботи в територіальній громаді.

Поняття та класифікація методів соціальної роботи в територіальній громаді. Метод індивідуальної соціальної роботи в територіальній громаді. Метод групової соціальної роботи в територіальній громаді. Метод організації громади. Допоміжні методи соціальної роботи в територіальній громаді.

Тема 5. Правове забезпечення соціальної роботи в територіальній громаді

Етапи становлення нормативно-правового регулювання соціальної роботи в територіальній громаді. Нормативно-правове забезпечення соціальної роботи в територіальній громаді в умовах децентралізації. Організаційно-правове забезпечення соціальної роботи в територіальній громаді. Децентралізація влади та реформування системи надання соціальних послуг в територіальній громаді в Україні.

Тема 5. Правовий статус суб'єктів, які здійснюють соціальну роботу у територіальній громаді

Система суб'єктів, які здійснюють соціальну роботу у територіальній громаді. Правовий статус фахівця із соціальної роботи. Правовий статус соціального менеджера. Професійно-кваліфікаційні характеристики посадових осіб місцевого самоврядування структурному підрозділу з питань соціального захисту населення. Кваліфікаційні характеристики для соціальних робітників та соціальних працівників. Кваліфікаційні характеристики для керівників та професіоналів закладів (установ) сфери соціальних послуг. Супервізія.

Тема 6. Планування та реалізація соціальних програм у територіальній громаді

Порядок прогнозування та розробки програм економічного і соціального розвитку України. Стратегія розвитку об'єднаної територіальної громади. План (програма) соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади.

Тема 7. Організація прийому заяв та інших документів з питань соціального захисту населення в територіальній громаді

Порядок прийняття заяв та інших документів з питань соціального захисту населення в територіальній громаді. Організація фронт-офісів для забезпечення надання доступних адміністративних послуг соціального характеру мешканцям територіальної громади. Особливості організації прийому заяв та інших документів з питань соціального захисту населення в територіальній громаді через центри надання адміністративних послуг.

Тема 8. Організація надання соціальних послуг в територіальній громаді

Поняття та принципи надання соціальних послуг в територіальній громаді. Суб'єкти системи надання соціальних послуг. Класифікація та типи соціальних послуг, які надаються в територіальній громаді. Порядок надання соціальних послуг в територіальній громаді.

Тема 9. Організація діяльності з питань захисту прав дітей в територіальній громаді

Система та повноваження органів опіки та піклування. Система органів і служб у справах дітей та спеціальних установ для дітей. Служба у справах дітей виконавчого органу сільської, селищної, міської ради. Порядок взаємодії суб'єктів соціальної роботи з питань соціального захисту прав дітей в територіальній громаді.

Тема 10. Організація діяльності у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії торгівлі людьми, домашньому насильству та насильству за ознакою статі в територіальній громаді

Система та повноваження органів місцевого самоврядування у сферах запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі. Порядок взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, на місцевому рівні. Впровадження гендерно орієнтованого бюджетування на місцевому рівні.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

	Назва теми	Кількість годин					
		Денна форма навчання					
		Усього	у тому числі				
Лекції	Сем. (прак).		Лабор.	Ін.зав.	СРС		
1.	Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування в Україні	9	2	2	-	-	5
2.	Загальна характеристика та теорії соціальної роботи у територіальній громаді	10	2	2	-	-	6
3.	Сучасні моделі та методи соціальної роботи в територіальній громаді	10	2	2	-	-	6
4.	Правове забезпечення соціальної роботи в територіальній громаді	11	4	2	-	-	5
5.	Правовий статус суб'єктів, які здійснюють соціальну роботу у територіальній громаді	10	2	2	-	-	6

	Назва теми	Кількість годин					
		Денна форма навчання					
		Усього	у тому числі				
Лекції	Сем. (прак).		Лабор.	Ін.зав.	СРС		
6.	Планування та реалізація соціальних програм у територіальній громаді	9	2	2	-	-	5
7.	Організація прийому заяв та інших документів з питань соціального захисту населення в територіальній громаді	14	4	4	-	-	6
8.	Організація надання соціальних послуг в територіальній громаді	14	4	4	-	-	6
9.	Організація діяльності з питань захисту прав дітей в територіальній громаді	9	2	2	-	-	5
10.	Організація діяльності у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії торгівлі людьми, домашньому насильству та насильству за ознакою статі в територіальній громаді	9	2	2	-	-	5
	Усього годин	105	26	24	-	-	55

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні, лабораторні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних, лабораторних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів денної форми навчання включає завдання до окремих тем.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. Виконання індивідуальних завдань всіма студентами не є обов'язковим і може здійснюватися окремими студентами з власної ініціативи або за пропозицією викладача.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення тестових завдань;

- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі письмового заліку.

Структура залікового білету включає 30 тестових завдань.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року № 254 к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Європейська хартія місцевого самоврядування. Рада Європи; Хартія, Міжнародний документ від 15.10.1985. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036.
3. Міжнародний пакт ООН про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_042.
4. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>.
5. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.
6. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.

7. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11.07.2001 № 2625-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14>.
8. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17.06.2014 № 1508-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>.
9. Про організацію надання соціальних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 № 587. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-%D0%BF>.
10. Деякі питання Національної соціальної сервісної служби України: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.08.2020 р. № 783. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/783-2020-%D0%BF>.
11. Деякі питання діяльності центрів соціальних служб: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 р. № 479. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/479-2020-%D0%BF>.
12. Деякі питання діяльності центрів надання соціальних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 177. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/177-2020-%D0%BF>.
13. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 № 333-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.
14. Деякі питання адміністрування надання місцевими державними адміністраціями і територіальними громадами соціальної підтримки у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей: Наказ Мінсоцполітики України від 30.12.2020 № 868. URL: <https://www.msp.gov.ua/documents/5908.html>.
15. Біленчук П. Д. Місцеве самоврядування в Україні (муніципальне право): Навчальний посібник. Київ: Атіка, 2000. 304 с.
16. Галус О. О. Форми безпосереднього народовладдя в Україні. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2013. – 212 с.
17. Кулі-Іванченко К.К. Соціальне замовлення органів місцевого самоврядування в Україні: конституційно-правове дослідження: монографія. Одеса, Гельветика, 2018. 232 с.
18. Міжнародні та європейські стандарти місцевого самоврядування: проблеми імплементації в Україні: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (20 грудня 2019 р., м.Львів). / За наук. ред. М. Микієвича, О. Сушинського, Р. Бедрія. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2020. 300 с.
19. Муніципальне право України : навчальний посібник. за заг. ред. О. М. Буханевича–Хмельницький : Поліграфіст-3, 2019. 440 с.
20. Настільна книга старости об'єднаної територіальної громади. Хмельницький, 2018. 234 с.
21. Публічна влада в Україні: проблемні аспекти та шляхи вдосконалення / за заг. ред. О. М. Буханевича. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2018. 420 с.
22. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
23. Слезанська Г. І. Соціальна робота в територіальній громаді: теорії, моделі та методи / за наук. ред. В. А. Поліщук. Тернопіль : ТНПУ імені В. Гнатюка, 2018. 382 с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Адміністративно-територіальна реформа та місцеве самоврядування: нормотворення та експертні оцінки. / Упоряд. О.С. Врублевський. Київ: Ін-т громадян. сусп-ва, 2009. 56 с.
2. Алексеєнко Т. Освітньо-профілактична робота соціального працівника у територіальній громаді: досвід та перспективи. RECENT ISSUES IN SOCIAL WORK. 2018. С. 8-17. URL: <http://journals.uran.ua/swe/article/view/156213/pdf>.
3. Алексеєнко Т. Ф. Технології соціально-педагогічної роботи в територіальній громаді. Соціальна педагогіка: теорія та практика. 2004. № 2. С. 19–24
4. Бригінець О.О., Галус О.О., Рижук І.В. Мінімізація корупційних ризиків в процесі забезпечення конституційного права на житло за допомогою державних та місцевих бюджетних програм (вітчизняний та зарубіжний досвід). *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 6/2. С. 10-13.

5. Вашкович В. В. Зміст та реалізація соціальної функції держави. *Порівняльно аналітичне право*. 2017. № 3. С. 113-115.
6. Галус О.М., Галус О.О. Заклади загальної середньої освіти як суб'єкти виявлення дітей, які перебувають в складних життєвих обставинах. *Педагогічний дискурс*. 2021. №30. С. 16-23.
7. Галус О.О. До питання про визначення меж муніципально-правового регулювання. *Університетські наукові записки*. 2019. № 69-70. С. 38-49.
8. Галус О.О. Поняття та види муніципально-правових актів. *Конституційно-правові академічні студії*. 2017. №3. С.26-32.
9. Галус О.О. Поняття та ознаки муніципально-правового договору. *Конституційно-правові академічні студії*. 2018. №2. С. 114-118.
10. Галус О.О. Правове регулювання міжнародної співпраці територіальних громад в умовах євроінтеграції. *Журнал європейського і порівняльного права*. 2019. Вип. 11. С. 63-67
11. Галус О.О. Правове регулювання форм безпосередньої участі територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення. *Журнал східноєвропейського права*. 2019. № 64. С. 80–91. URL : http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2019/06/halus_64.pdf.
12. Галус О.О., Бригінець О.О., Рижук І.В. Врегулювання конфлікту інтересів в процесі пільгового забезпечення житлом за рахунок бюджетних коштів як гарантія конституційного права на достатній життєвий рівень. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 6/3. С. 13-16.
13. Галус О.О., Рижук І.В., Бригінець О.О. Впровадження принципу гендерної рівності в бюджетному процесі та при формуванні органів публічної влади в межах антикорупційної політики. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2021. № 3(95). С.141-153. URL: <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/issue/view/64/83>.
14. Гірник О.О. Щодо проблеми вдосконалення законодавства України про соціальне обслуговування. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2014. № 810 : Юридичні науки. С. 231–236.
15. Гончаров А.В. Щодо питання періодизації історії соціального захисту населення України. *Вісник Донецького національного університету. Серія В: Економіка і право*. 2014. Вип. 2. С. 103–106.
16. Державне управління, державна служба і місцеве самоврядування: Монографія / За заг. ред. О.Ю.Оболенського.- Хмельницький: Поділля, 1999. 570 с.
17. Івановська А.М., Галус О.О., Рижук І.В. Організація надання адміністративних послуг соціального характеру в територіальній громаді в умовах децентралізації як гарантія конституційного права на соціальний захист. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 9. С.17-21. URL: <http://efp.in.ua/uk/journal-article/735>.
18. Івановська А.М., Галус О.О., Рижук І.В. Право на інформацію про діяльність органів публічної влади: окремі теоретико-правові аспекти. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 8. С. 9-15.
19. Камінська Н.В. Місцеве самоврядування: теоретико-історичний і порівняльно-правовий аналіз: навч. посіб. Київ: КНТ, 2010. 232 с.
20. Кампо В.М. Місцеве самоврядування в Україні. К.: Ін-Юре, 1997. 34 с.
21. Колодій А.М. Державне будівництво і місцеве самоврядування: Навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2001. 304 с.
22. Колодій А.М. Державне будівництво і місцеве самоврядування: Навчальний посібник /Колодій А.М. . Київ: , 2003. 464 с. 20
23. Колосовська І. І. Сучасні підходи у реформуванні соціальної політики держави як регулятора розвитку соціальної сфери. *Ефективність державного управління*. 2015. Вип. 43. С. 152-158.
24. Куйбіда В.С. Місцеве самоврядування України в контексті розвитку місцевої демократії: Монографія.. Хмельницький: Вид-во ХУУП, 2008. 468 с.
25. Куйбіда В.С. Принципи і методи діяльності органів місцевого самоврядування. К.: МАУП, 2004. 432 с.

26. Лазор О.Д. Місцеве самоврядування. Вітчизняний та зарубіжний досвід: Навч. посіб.. Київ: Дакор, 2005. 560 с.
27. Лукашевич М.П., Мигович І.І. Теорія і методи соціальної роботи: навч. посіб. К.: МАУП, 2003. 168.
28. Макарова О. В. Соціальна політика в Україні: моногр. Київ: Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2015. 244 с.
29. Місцеве самоврядування : Монографія. Кн.1: Організація роботи сільського селищного голови / Ред. А.О. Чемерис;. Львів: Ліга-Прес, 1999. 320 с.
30. Місцеве самоврядування в Україні: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. та слухачів магістерської підготовки за напрямом "Державне управління". / За заг. ред. В. М. Скрипничука;. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. 788 с.
31. Місцеве самоврядування в Україні: проблеми і прогнози / Ю. Саєнко, А. Ткачук, Ю. Привалов. Київ, 1997.- 148 с.
32. Місцеве самоврядування: пошуки та здобутки: Збірник матеріалів та документів. / За ред. М. Пухтинського, О. Власенка. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 896 с.
33. Муніципальне право України : навчальний посібник / за заг. ред. О. М. Буханевича Хмельницький : Поліграфіст-3, 2019. 440 с.
34. Основи місцевого самоврядування: Науково-практичний посібник / За заг. ред. В.М. Олуйка.- Хмельницький: Консум, 2008. 730 с.
35. Оцінка існуючих моделей та практик соціальної роботи та соціальних послуг на рівні громади. Проект з розробки концепції та функціонально-структурної моделі інтегрованої системи соціального захисту в Україні в контексті реформи децентралізації влади. 2017. 84 с. URL: <http://www.p4ec.org.ua/upload/education/library/1512630861.pdf>.
36. Рижук І.В., Бригінець О.О., Галус О.О. Антикорупційна політика у сфері публічного управління соціальною галуззю в умовах децентралізації. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2021. № 1(21). С. 47-54.
37. Семигіна Т. В. Модель соціального планування на місцевому рівні. *Наукові записки*. Том 59. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. С. 61-66. URL : http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7041/Semyhina_Model_sotsialnoho_pl_anuvannia.pdf.
38. Семигіна Т. Соціальні послуги у територіальних громадах України: інновації правового регулювання. Вісник АПСВТ. 2019. № 4. С. 65-67. URL: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Visnyk_4_2019-65-75.pdf.
39. Слободянюк П.Я. Місцеве самоврядування Хмельниччини: нариси історії місцевих громад Вінковоцького району. Хмельницький: Поділля, 2003. 312 с.
40. Слосанська Г. І. Ролі фахівця із соціальної роботи в територіальній громаді. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2017. Вип. 1 (40). С. 265-268. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/15291/1/%D0%A0%D0%9E%D0%9B%D0%86%20%D0%A4%D0%90%D0%A5%D0%86%D0%92%D0%A6%D0%AF%20%D0%86%D0%97%20%D0%A1%D0%9E%D0%A6%D0%86%D0%90%D0%9B%D0%AC%D0%9D%D0%9E%D0%87%20%D0%A0%D0%9E%D0%91%D0%9E%D0%A2%D0%98%20%D0%92%20%D0%A2%D0%95%D0%A0%D0%98%D0%A2%D0%9E%D0%A0%D0%86%D0%90%D0%9B%D0%AC%D0%9D%D0%86%D0%99%20%D0%93%D0%A0%D0%9E%D0%9C%D0%90%D0%94%D0%86.pdf>.
41. Слосанська Г. І., Горішна Н. М. Діяльність фахівця із соціальної роботи з надання соціальних послуг населенню у територіальній громаді. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. 2016. № 12. С. 113-118. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpkhist_2016_12_26.
42. Соціальна робота в Україні: Навч. посіб. / За заг. ред.: І. Д. Звереві, Г. М. Лактіонової. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.
43. Соціальні послуги в громаді: новели законодавства. URL: <http://ipzn.org.ua/wp-content/uploads/2019/07/Sotsialni-poslugy-v-gromad.pdf>.

44. Технології соціальної роботи за місцем проживання : навч. посібник / укладачі К. В. Іващенко, І. В. Коцур. 2-ге вид. Умань : ФОП Жовтий О.О., 2016. 114 с. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/4895/3/Tekhnolohiyi%20sotsial%27noyi%20roboty%20za%20mistsem%20prozhyvannya%202016.pdf>.
45. Ткачук А. Місцеве самоврядування: світовий та український досвід. Київ: Заповіт, 1997. 186 с.
46. Токарева У. Модель інтегрованих соціальних послуг для українських громад. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/573/Soledar.pdf>.
47. Шаптала Н. Гарантії забезпечення соціального захисту прав людини: практика Конституційного Суду України. URL: <http://www.ccu.gov.ua/uk/publish/article/163001>
48. Яковлева Г. О. Держава та її органи як суб'єкти права соціального забезпечення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2015. Вип. 34. Т. 2. С. 42-44.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://portal.rada.gov.ua> - Верховна Рада України
2. <http://www.nbu.gov.ua> – Національна бібліотека імені В.І.Вернадського
3. <http://www.ccu.gov.ua> - Конституційний Суд України
4. <https://court.gov.ua> - Судова влада України
5. www.ombudsman.gov.ua - Уповноважений ВРУ з прав людини
6. <http://www.adm.km.ua> Хмельницької обласної державної адміністрації
7. <http://www.km-oblrada.gov.ua> - Хмельницької обласної ради
8. <http://www.khmelnysky.com> - Хмельницької міської ради
9. <https://hmsoczahist.com.ua> - Департамент соціального захисту населення Хмельницької обласної державної адміністрації
10. <https://socgromada.ioc.gov.ua> - Програмний комплекс «Інтегрована інформаційна система «Соціальна громада»
11. <http://www.univer.km.ua> - Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова.